

LXXV/11

سنه : ۵

ابول - تشریہ اول ۱۹۲۷

صافی : ۳۲

دار الفنون

حقوق فائزہ لکھنؤ مجلہ

مقرون ، اقتصادیات

ایکلی آمدہ بر نشر اولنور

مندرجات

قسم مقرون :	قوة قضائيه
تورك حاكى قوانينك تشكيلات اساسيه توافق ويا عدم توافقى تقدیر	مسطق رشید
حقى حائز مدر ؟	موسيو قروزات (مترجى)
انتفاع حقى	م . كمال الدين
اخلاق وظائفك مؤيدہ قانونيه سى	صديق سامى
حقوق فا كوله لرى وغايه لرى	عبدالحق كمال
	م . كمال الدين
مدرس محمد جلال بك مرحوم	على كمال
كتايبات	موسيو قروزات (مترجى)
حكم محكمة لرى مقرراتندن مالطه دعواسى	ناصرذ
	(مترجى)
	سعاد خيرى

استانبول — يكي مطبعه

۱۹۲۷

تورك حاكمى قواينىك تشكىلات اساسيه يه توافق ويا عدم توافقى
تقدير حقنى حائز مىدر ؟

Le Juge turc peut-il apprécier la constitutionnalité des lois ?

دولتلىر ، تشكىلات اساسيه قانونلىرى ايله ايكي غايه استهداف ايدرلىر . برنجيسى دولتلك
منتظم انكشافى تاامين ، ايكنجيسى اودولنده حرىت لهنده اساسلى بر موازنه تأسيس
ايتكدىر . تشكىلات اساسيه قانونلىرىنىك كچيردىكى صفحات تاريخيه اثبات ايدر كه بوتون
برملىكتى حكومت ووطنداشلىيله برابر سوروكلهين بر حريى تمايلى واردىر . دولتلىر بوضورتله
كنديلىرىنه ترقى واديسنده تاريخلىرىنىك معين بر دوره سنده نه تحقق ايتديره بيلمىشلىر سه
بوتى تشكىلات اساسيه قانونلىرىله تثبيت ايدرلىر ، كه اكثريا بومظهيريت اختلاللىر سايه سنده
اولور . شوحالده تشكىلات اساسيه قانونلىرى مافوق بر قانونك بوتون اوصافى حائز اولوب
دولتك بوتون اورغانلىرى اداره ، و اكثريا فردى حقوقك تايميناتى ده حائزدر .

ماتر تشكىلات اساسيه قانونلىرىنى ايكي طرزده قبول ايدرلىر . انكلكتره و ايتاليا كې
بعضىلىرى بويوك بر قوت عطف ايتمكه برابر اوكانه بر خصوصى شكل و برمك لزومى
حسن ايتديلىر ونه ده اونك خصوصى بر هيئتدن صادر اولسنى لزوملى عد ايتديلىر :
تعديللىرىنىك على العاده قانونلردن فرقسىز اوله رق اجراسنى مناسب كوردىلىر . دينه بيلير كه
بوملككتر (Souple) بر تشكىلات اساسيه قانونلىرىنه تابعدىر . اكثريتى تشكىل ايدىن
ديكرلىرى (جهاير متحده آمريكا ، آلمانيا ، فرانسه ، توركيه كې) (rigide) دينى بر
تشكىلات اساسيه قبول ايتمىشلىردىر كه اولره نظراً بوآنحق بر طرز مخصوصه تعديل
اولونابيلير : - آنحق اختلال مستثنا اولق اوزره - اولدن درپش اولونوب ينه كندى
متى ايجريسنه موضوع خصوصى طرزلىله ممكندر . بوشكلكده كى تشكىلات اساسيه قانونى
ديكر قانونلردن فرقى اولوب اوآنحق احوال فوق العاده ده تعديل اولونابيلير .

بناءً عليه بو طرزده rigide اولان تشكىلات اساسيه قانونلىرى دولتلك ايك بوكسك

احكام آمره سنى تثبيت ايدر . معين مراسمه تبعاً تأسيس ايدىلن اشبو احكام آمره يى اخلاخل ايدن هرشى تشكىلات اساسيه مخالفدر . تفريق قوايه رعايت ايدلمزسه ومثلاً ، مجلس تشريعى يى فسخ ايتك حق يوق ايكن قوه اجرائيه بونى يابارسه غايت بارز بر تجاوز اولور . كنديلرينه توديع ايدىلن صلاحيتلى تجاوز ايدن بوتون شعبات ايچونده حال بويله در ؛ هيچ اولمازسه منطقاً بويله اولماسى ايجاب ايدر .

تشكىلات اساسيه نك برطاقم حقوق وحریت عامه احتوا ايتمه سيله مسئله حل ايدلمش اولماز . پرنسيپك ساده جه قيد ايدلمسى غيركافيدر . حريتلك اطرافليجه بر نظام آلته آلماسى لازمدر . تصور ايدىلن حريتلك تشكىلات اساسيه متلرنده وجوده كتيرلى واضع قانونه عاندر . شوخالده ، كنديسنه ترتب ايدن بووظيفده كنديسى وضع اولونان پرنسيپلى عجباً اخلاخل وتغير ايتمه جكميدر ؟ ايشته واضع قانوندن ، بيله رك ياخود بيلمه يه رك اولسون ، ظهورى محتمل تهلكه بودر . واضع قانونك مستقل برقوت طرفندن قونترول ايدلمسى فكري بوتهلكدن دوغمشدر .

تشكىلات اساسيه ايله قوانين سائره متلرى آرسنده كى آهنگ وتوافقى مراقبه ايده جك مقام واضع قانون دكلدر . بو مراقبه ايكي شكلده اولور . بعضاً - فرانسه نك برنجى وايكنجى ايمراطورلق دورنده كى محافظه كار مجلس اعيانى كى - تشكىلات اساسيه يى محافظه ايتك اندیشه سى سياسى بره يته توديع ايدلمشدر . فقط مع التأسف بوسياسى هيئت مستقل اولمديغندن وظيفه سنى حسن ايضا ايده مه مشدر . بعضاً ، بوقونترول قضائى برشكلده جريان ايدر وبوتقديرده دها جدى ودها مؤثردر . بالخاصه جاهير متجده آمريكا دولتريدر كه تشكىلات اساسيه نك تفوق قانونيسى اك يوكسك طونديغندن اونك متلرينه تماماً صادق قالمشدر . وبونده مقاوله اجتماعيه نظريه سى ، حكومتك فده رال شكللى واسكى مستملكه شرطلى حائز تاثير اولمشدر . بونى ناصيل تحت تأمينه آلمايدر ؟ جاهير متجده يه كوره حقوق فرديه نك محافظه سنى تأمين ايده جك يكانه چاره حاكميره مراجعتدر . جاهير متجده تشكىلات اساسيه سنك مؤسسلى ، اهميتى ، يالكز فده رله آر سنده كى اختلافاتى حل ايتمكه دكل ، فضله اوله رق تشكىلات اساسيه خصوصنده عالى حق قضائى اولمله احراز ايدن ديوان عالى يى وجوده كتير مشدر . مع مافيه تشكىلات اساسيه حقنده اك صوك تفسيرى ياباجق بو ديوان عالى اولونجه بوتون محكمه لر قانونلك constitutionnalité سى حقنده سوز سويله يه بيله جكلر ديمكدر .

آمریکا حاکی فده رال تشکیلات اساسیه سنه کړک فده دره لر وکړک بالذات حکومت مرکزیه طرفندن رعایت ایدلسنی تأمین ایله مکلفدر. بونلردن برنجی صلاحیت فده رال قوه قضائیه سنک فده دره لرک تشکیلات اساسیه مخالف عقود و معاملاتنی فسخ ایده بیلیمک حقنی قازانديغندن اعتباراً تأسس ایتمشدر؛ زیرا هاميلتونک دیدیکی کبی فده دره قوه تشريعيه سنه پایلان تحدیدات، اگر اونلرک مرعیتنی تأمین ایده جک مؤیده لر اولماسه یدی، نه به یاراردی؟ آمریکا حا کملرینک تشکیلات اساسیه مخالف فده رال قانونلرک بطلانی اعلان حقنه مالک اولسنی قبول ایتدیره بیلیمک دها کوچ اولدی بونیکه برابر، بوصوک نقطه نظرلنه سرد اولونا بيله جک اسباب ده واردر و هاميلتون بو خصوصده: «ایکی قانون تعارض ایتدکده باقیلیر: بری دیگرینک، تشکیلات اساسیه کبی، فوقنده ایسه اونیکه؛ عینی قوتده ایسه لر مؤخر تاریخی اولانیله عمل اولونور» دیور. مع مافیه، ۱۷۸۷ تشکیلات اساسیه سنک هیچ برینده فده رال قوه قضائیه سنک تشکیلات اساسیه عائد بو مراقبه سی واضحاً درج اولونماشدر. بومراقبه متنده اولماقله برابر واضعلرینک نقطه نظرینه موافق برطرزده فقط تفسیر طریقله و علی التدریج تأسس ایتمشدر. ۱۸۰۳ سنه سنده محکمه عالیه رئیس مشهور حا کملردن مارشالک ماربوری - مادیزون دعواسنه عائد اعلامی بو نظریه بی وجوده کتیرمشدر. بو حکمده حاکم، جواهر متحده تشکیلات اساسیه قانوننک دیگر بوتون عضولره اولدینی کبی بالذات تشریعی مقررآتدهده حاکم اولدینی اساندن مهم اولمشدر. اوحالده تشکیلات اساسیه قانونی کنديسنه موافق اولمایان بالعموم عقود تشريعيه ترجیح ایدلمیدر. مادام که تشکیلات اساسیه قانونی قوتلری تحدید ایدینجی برقانوندر؛ قوه تشريعيه بوکا مخالف قانونلر اصدار ایده بيله یدی او حالده تشکیلات اساسیه بو تحدید وظیفه سی ایفا ایتهمش اولوردی. و حاکمده بویه تشکیلات اساسیه مخالف اولان برقانونی تطبیق ایتهمکله نه وظیفه سی اخلاص ایتمش ونه ده تفریق قوا اساسنه مخالفت ایتمشدر. چونکه بویه بر قانون اصدار ایتهمکله اصل قوه تشريعيه در که دائره صلاحیتنی تجاوز ایتمشدر. ايشته مارالبيان اسباب ایله در که بو مراقبه تأسس ایتمشدر.

۱۸۸۰ سنه قدر آمریکا حا کملری قانونلرک ساده جه تشکیلات اساسیه قانونجه معین اشکال ایله اصدار ایدیلوب ایدلمدیکنی تدقیق ایله اکتفا ایدرلر و متن قانون حقنده تفسیراته کیریشمز لردی. ۱۸۸۰ سنه سندن اعتباراً حاکم مراقبه سی قانونلرک محتواسنه و بالذاتجه

تشکیلات اساسیه ایله اولان توافقه قدر درینلشدیره رک قوه تشریعی بی مخالف استقامتله کیتمکدن منعه چالیشدی . بر ربع عصر بومراقبه ساده جه فده ره قانونلری حقنده دوام ایتمش ایکن متعاقباً بالذات فده رال قوه تشریعی سی مقرراتی حقنده ده تطبیق ایدلدی .

بو مراقبه نک بو وجهله تأسیسی امرنده آمریقا عدلیه سی آشغیده ذکر ایده جکمز بعض تشکیلات اساسیه ماده لرینه استنادایتدی : فده رال تشکیلات اساسیه قانوننک برنجی ماده سنک برنجی فقره سی فده ره لره مقاولات احکامنی اخلال ایده جک قانونلر اصدارینی منع ایدر ؛ قانونک بشنچی تعدیلاتنده ده هیچ بر کیمسنک بر اصول قانونی به مستند اولقمسزین حریت ، حیات وملکیتندن محروم ایدبله میه جکی مذکوردر .

قانونک اون دردنجی تعدیلاتنده ده ، هیچ بر فده ره نک جواهر متحد و وطنداشلرینک حائز اولدقلری امتیاز ومعافیتی وصورت عمومیه ده حریت ، حیات وملکیتارینی ، قانونک تطبیقاتی ایجابی اولدقجه ، اخلال ایدینجی بر قانونی موقع مرعیه وضع ایدمه جکی وهر کسی قانونلرک مساوات دائره سنده کی صحابت وحمایه سندن مستفید ایدمه جکی ذکر ایدر . بوصورته علی العموم تشریعی عقود ومعاملاتک تشکیلات اساسیه قانونیه قارشیلانلشدیرلسی لزومی قانونک بو اون دردنجی تعدیلاتنه یکی بر وسعت ویردی .

آمریقا محکمه لری کندیلرینی حقوق فردیه نک محافظی عد ایده رک مکتوب قانونلری Commun Law لری حدودی داخلنده بولوندیره غه چالیشیرلر .

فقط جواهر متحده آمریقانک اشبو سیستمی ناصیل تطبیق اولونمقده در ؟ فرض ایدلم که موجود باختلافه طرفیندن بری بر قانونک تشکیلات اساسیه قانونیه تأمین ایدلمش حقوق فردیه بی اخلال ایتدیکنه قانع اولسون . بونک اوزرینه بوشخص قانونک تفسیری ضمننده محکمه عالییه مراجعت ایدمه بیله جک ، محکمه ده ایلری سورولن دفعی نظر اعتباره آلوب حقلی بولدیغی تقدیرده قانونک تطبیقنه ممانعت ایدمه جکدر . فی الواقع محکمه عالییه قانونی ابطال ایتمه یور ؛ یالکز حق مخصوصنه استناداً تطبیقی منع ایدیور . فقط اجتهادات محاکم جواهر متحده آمریقاده کی قیمت خصوصیه سی سببیله بو قرار بالنتیجه قانونک بطلاننه تقابل ایتمکده در . دعوی خارجنده بو طرزده بر حق دفع آنجق بورایه منحصردر . بودفع ماهیت سیاسیه عرض ایتدکجه شایان التفات دکلدر . واکر بر قانون هیئت عمومیه سنده دکلده یالکز بر قسمنده تشکیلات اساسیه مخالف

عرض ایدیورسہ آنجق مخالف عد ایدیلن اقسام نظراعتبارہ آلتاز . بحث ایدہ کلدی کمز
بومراقبہ بوتون قانونرہ شاملدر . وایشته آز بر زمان ظرفندہ بومراقبہ نک حاکم تاثیراتی :
۱۹۰۲ سنہ سندن ۱۹۰۸ سنہ سنہ قدر تشکیلات اساسیہ قانوننہ مخالفندن دولای درتیوز
آلتش سکر قانون ابطال ایدلش ، و بوتاریخدن اعتبار آدہ بونسبت کیتدکچہ متزایداً دوام
ایتمدر .

اشبو سیستم بوقدر قطعیت و کثرتہ تطبیق ایدلدیکنندن قارشیسندہ مخاصمارینی بولمقدہ
جیکمندی . بو مخاصماریجہ ، حا کملر حکومندن ، عدلی اولیغارشی و آریستوقراسیدن ،
قوة قضائیهی ہرشدیک فوقندہ طوتان بر آمریقان نظریہ سندن بحث ایدلکہ باشلاندی .
بو مخالفیہ سبب آمریقا حا کملرینک مراقبہ بہانہ سبیلہ اجتماعی قانونرہ انکل اولملری
و بویوزدن خلق طرفندن عدم خوشنودی بہ معروض قالمیردر بونک ایچوندر کہ حا کملرک
وظیفہ لری مختلف صورتدہ تحدید ایدلدی : اولاً منتخب اولان بو حا کملر معین بر
مقدارده منتخبلرک طای اوزرینہ عزل اولونایلدیلر ؛ ثانیاً ۱۹۱۲ سنہ سندنہ (روسولت) ک
مدافعہ ایدوبدہ نتیجہ نہمین حکملرک فسخی حقندہ کی طای ؛ ثالثاً عزل ایچون خصوصی
برا کثرت آراغسی ؛ و نہایتدہ فہدہرہ محکمہ لرینک فہدہ راسیون محکمہ لری دونندہ
بولونماسی . فقط بولردن ہیچ بری مراقبہ سیستمی صارصغہ موفق اولامدی .

دیگر طرفدن حا کملری رنجیدہ ایتہدن اونلردن قانونلرک بو طرزده غیر ثابت اولمق
تہلکہ سی آزالتمہ لرینی و بوسایہدہ عمومک عدم ممنونیتندن دہ کندیلرینی قورتارمہ لری
چارہ لری دوشونولدی : حا کملردن قبل بر مراقبہ دیمک اولان رأی استشاریلر ویرمہ لری ؛
و بوسورتہ تشکیلات اساسیہ مغایر اولابیللمہ سی ملحوظ قانونلرہ استناداً بر طاقم تعہد لہ
کیریشن فردلر ایچون متصور محذورلردن قورتولمق ضمنندہ قانونلرک قیمتی حقندہ احساس
رأی ایتماری طلب اولوندی . فقط حا کملر بوطلی رد ایتدیلر و دعوی اولمادجہ بر مسئلہ
حقندہ حکم ویرمکدن احتراز ایتدیلر .

بر دیگر تکلیف دہ حا کملر طرفندن رد اولوندی . احتیاطی بر حکم و اعلام اصولی
اولان بوتکلیف شو ایدی : بر نکلہ مدعی حا کمدن طرفینک متقابل وضعیتلرندن دوغان
حقوق ووظائفی اونلرہ بیلدیرمسی طلب ایدر . بوندہ طرفین خصم وضعیتندہ دکلدرلر
و مدعی مدعی علہدن بر محکومیت دہ طلب ایتہ مکدہ در . بالکثر طرفین بر مسئلہ حقوقیہ دہ

تورک حاکمی قوانینک تشکیلات اساسیه به توافقی تقدیر ایده بیایمی ؟ ۸۰۷

متردد اولوب حاکمدن بونک حلی ایسته مکده درلر که بوانکلتره ده ، نه قوسده ، آلمانیده موجود بر نوع حکم اصولدر Maynard : Les Jugements déclaratoires. Paris 1922 بواصول نیورقرده ویسکونسین (Wisconsin) داخلنده نوژه رسه (New - Jersey) ده ودها دیگر برچوق دولترده قبول ایدلشد . وبواصول مراقبه سیستمی کلی بر صورتده تعدیل ایتشدر .

شونی ده علاوه ایده لم که ، حاکملرک Trade Commission کبی بعضی اداری قوتلر لهنه اوله رق برطاقم قانونلرک تطبیقاتندن ، صرف کندی مساحه لرله ، صرف نظر ایتهلری اراشدیرلدی ، که بو Trade Commission تروسترله (trusts) مجادله ایده بیلمک ایچون قانونک حدودی داخلنده تفتیش وتنظیمانه وانضباطی صلاحیتلره مالکدر . وبووضعیتده حاکملرک یالکیز مافوق برتفتیش صلاحیتی واردر .

آمریکا مراقبه سیستمک ال بارز بر نتیجه سی شو اولدی که تشکیلات اساسیه قانوننده قوه عدلیه لهنه بعضی موازنه سزلیکلر وجوده کتیردن بر طاقم انتظام سزلیقلر بایردی : برچوق احکام مراقبه تهله که سندن صیانت ایچون تشکیلات اساسیه قادروسنه ادخال ایدلدی . واضع قانون حاکمدن دائماً محترز قاله رق قوانین سائرته شمولی آزالندی . ایسته بویوک آمریکا ده موقراسیسنک بخش ایتدیکی مراقبه سیستمی ، که خطالری ده اولمقله برابر بوتون اوصافله بزه کوزل بر مثال عرض ایدر .

آمریکای جنوبیده ده فردی حریتلری حمایه ایدیحی اصوللر واردر . مکسیقانک غرب بر اصولی واردر که (بوکا amparo دینیر) بونک سایه سنده تشکیلات اساسیه مخالف بوتون افعاله قارشى کلینیر . بواصول انکلیزلرک (habeas corpus) ینه ، آمریقانک - inconstitu-tionnalité) دفعنه وفرانسه نک ده (excès de pouvoir) ینه عینی زمانده تقابل ایدر . آوروپاک بعضی دولترلرنده ده مراقبه اصولی واردر : نوروچ ، یونانستان ، چک - اسلوواکیا ، رومانیاده .

اسویچره ایچون بر تفریق یایمق موافقدر : فده رال قانونلرله ماهیت عمومیه یی حائز اوامر و تعلیماتک inconstitutionnalité سنه قارشى قضائی بر تأمینات یوقدر . وبو حال فده رال محکمه سنک ، وطنداشلرک حقوقله تشکیلات اساسیه قانوننک مدافعی اولمق پرنسیپله قابل تألیف اولمایه جق بر بوشاقددر . فده رال محکمه سی ۱۸۷۴ قانون اساسیسنک

۱۱۲ نجی ماده سنک قویدینی تحدیدات سببیه تام معناسیه قضائی بر اجتهاد محاکم تأسیسه مقتدر اولامدی . فی الحقیقه مارالبیان ۱۱۳ نجی ماده فده رال محکمه سنه حقوق فردیه نک تجاوزینه وعینی زمانده معاهدات ویا قونقورداتو احکامک اخلالنه قارشى بر حق تقدیر بخش ایتمکده ايسه ده ؛ بالعموم اعتراضات اداریه بی صلاحیت تقدیریه سندن خارج طوتمقدمه در . اشبو اعتراضات اداریه حریت وجدان ، حریت مذاهب ، سربستی سعى وعمل کبی مسائلدن تحدت ایدر که مرجع تدقیق (Assemblée fédérale) ، مراجعت حقى محفوظ قالمق شرطیه (Conseil fédéral) در . بوندن ماعدا دیگر بر تحدید دها واردر : فده رال محکمه سی Assemblée fédérale طرفندن قبول ایدلمش قوانین ایله ماهیت عمومیه بی حائز اوامر و تعلیماتی یالکیز تطبیق ایله مکلف اولوب قیمت حقوقیه لری حقنده حق تقدیره مالک دکلدر . شو حالده اسو یچرده مراقبه قضائیه قبول اولونما مشدر .

فقط ، بعض قانتونلرده مسئله بام باشقدر . مثلاً برن قانتوننده (۴ حزیران ۱۸۹۳ تشکیلات اساسیه سنک ۲۶ نجی ماده سنک دردنجی فقره سی) محاکم قانتون قانتونلرینک قانتون تشکیلات اساسیه قانونی ایله توافق ویا عدم توافقی تقدیر حقى محافظه ایدر لر . جنوره ده تشکیلات اساسیه مخالف بر عقد تشریعی حقنده دوغریدن دوغری یه مراجعت ایدیه بیه جک قضائی بر طریق یوقدر ، فقط بالواسطه - دعوی حالنده - بر قانونک inconstitutionnalité سی ایلری سوروله بیلیر ، که بوموضوع حقنده موسیو وهرنر (Monsieur Werner: Le contrôle constitutionnel à Genève) نامیه کوزل بر اثر وجوده کتیر مشدر . جنوره حقوق عامه سننده اجتهاد محاکمدر که بو مراقبه بی تأسیس ایدیه یلمشدر . بو مظهریت جنوره استیناف محکمه سنک ۱۸۹۰ تاریخنده (پاسساوان مسئله سی سببیه) اصلیه محکمه سنک کندیسی constitutionnalité حقنده صلاحیتدار کورمه یین برقرارینی نقض ایدن اعلامی ایله آلد ایدلمشدر . استیناف محکمه سنک بو اعلامنده اسباب موجه شو ایدی : حکام قانتونلرک تطبیق ایله مکلف اولدقلرندن بونلرک فده رال ویا قانتون تشکیلات اساسیه سیله توافق ویا عدم توافقی تدقیقه مأذوندر لر . بو خصوصه محاکمک صلاحیتنی تحدید ایدیجی هیچ بر نوع احکام یوقدر . تفریق قوا پرئسیپی ، حاکمه قوه تشریعه عقود و معاملاتک ، بالعموم قوتلری تفریق ایدیجی یکانه مافوق قانون اولان تشکیلات اساسیه قانوننه توافقی مسئله سنی تحقیق ایتک صلاحیتنی ویرمشدر . قوه قضائیه تشکیلات اساسیه قانونک نوعاً برنکجه بانی اولمالیدر . موسیو وهرنر

(Monsierr Werner) موضوع بحث ایتدیکمز اثرنده ۱۸۹۰ تاریخندن بری جنوره محاکمک اشبو وادیده کی فعالیتلرندن برچوق مثاللر ذکر ایتمش وحتی بونلرک تعمینی ده تخمین ایتمکده بولومشدر .

کورولورکه ذکر ایتدیکمز دولترلر مراقبه اصولی قبول ایتمش اولوب بونک ایجاب ایتدیردیکی شرائط حقوقیه بی ده حائزدرلر : هپسنگ قانون اساسیلری (rigide) دنیلن نوعدندر . جمله سی قانون اساسی بی دیگر بوتون قانونلرک فوقنده عد ایدرلر . اولنرجه مراقبه حقوق فردیه نک مؤبد سیدر . فقط دینه بیلیرکه قانون اساسیلری و حقوق عامه لری عینی اساسات عمومیه یه استاد ایدن فرانسه ایله آلمانیا بو مراقبه سیستمی نهدن قبول ایتمه مشدر ؟

فرانسه نک ۱۸۷۵ قانون اساسیه فی الحقیقه rigide نوعدندر ؛ شو معناده که قانون اساسی مجلس مؤسسائی ایله علی العاده واضع قانون آره سنده فرق واردر . قانون اساسی ایله علی العاده قانونلری وجوده کتیرهن اورغانلر (organes) عینی دکلدر : مجلس مؤسسان ، مجلس مبعوثانله اعیانک ورسایده قونفره حالنده کی اجتماعی ایله وجوده کلن رهئنددر . فقط حقیقت حالده بو rigide وصفی آغیر برشی دکلدر : مجلس مؤسسائی تشکیل ایدن هیئت ایکی مختلف تشریعی مجلسک اجتماعندن عبارتدر ؛ فضل اوله رق مجلس مؤسسان مقرر اتنده نه یکی بر هیئتک تدقیقه و نه ده ره فراه دومه (referendum) عرض احتیاج ایتمز . شیمدی به قدر قانون اساسیده صوکنجیسی ۱۹۲۶ تاریخنده اولق اوزره اوچ دفعه تعدیل (revision) یاپلمشدر . ۱۸۷۵ قانون اساسیه مختصر اولسی سببیلده rigide لکی خفیفدر . او ، غایت قیصه ویالکز تشکیلات اساسیه ما کنه سنه الزم قواعدی احتوا ایدر . او ، حتی نا تمام ، برنسیدلرله اکتفا ایدر ؛ تطبیقا تدرکه اونی کماله ایصال ایتمشدر .

۱۸۷۵ قانون اساسیسنک قیصه لفی ، تماماً تصادفی بعضی اسباب تحت تأثیرنده ، حقوق فردیه نک آیری آیری تعدادی احتوا ایتمه مسندن ایلری کلیر ، که بوتون مشکلات بوکا ابتناء ایدر : یعنی حقوق فردیه تشکیلات اساسیه ایچنده تعداد و تصریح ایدله نیجه واضع قانون عجبا هیچ بر قید ایله مقید اولمایه جقمیدر ؟ مقید اولاجقسه بو ناصیل ممکندر ؟ ویاخود حاکمک بو خصوصده برحق تقدیری وارمیدر ؟ اکر متحده آمریکا ، سویچره

وتور کیا کی تشکیلات اساسیہ قانونی حقوق فردیہ بی تعداد ایدر بر دولت قارشیسندہ بولونسق مسئلہ غایت واضحدر : بوتعداد شو دیمکدر که مجلس مؤسسان اشبو تعداد داخله کیرن حقوقی علی العاده قانونلرک واضعه قارشی حمایه ، و اونلری تجاوزدن منع ایتک ایسته مشدر . فقط بوتعداد یوقسه حاکم بوخصوصده بیان رأی ایتیه جکمیدر ؟ ایسته بونلر حقیقه جدی مشکلاتدر . بومشکلات بالحاصله مراقبه بی منع ایدن اوچ متله جوغللمقددر . بومتلرشونلردر : ۱۶-۲۴ آغستوس ۱۷۹۰ قانونلری ؛ ۳ ایلول ۱۷۹۱ تشکیلات اساسیہ قانونی ؛ قانون جزانک اوچنچی بابنک ، بشنچی فصلنده و ۱۲۷ نجی ماده نک اوچنچی فقره سی . بوتون بومتلر آز ویا چوق قطعیتله محکمه ارک قوه تشریعیه به مداخله ، مقرراتی ابطال ویا تعلیق ایتملرینی منع ایدرلر . دینه بیلیر که بومتلر اسکی رژیمه (Régime) عائد مجلس مقرراتی استهداف ایتکله نوعما حکمدن ساقط اولمشدر که اومقررات اکثریا قرالک تشریعی قدرتی تحدیده ساعی اولوردی . بونکله برابر ، نه دیسه ک مشکلات باقیدر . وحا کملرده بومتلرک تأسیس ایتدیکی حائی آشوق ایسته مه مشلردر . ایسته کورولوبور که فرانسه ده وضعیت بوجهتدن غایت نازکدر .

آلمانیاده فده رالیزم ایجابی اوله رق مسئله اوچ منظره عرض ایدر :

۱ — بر فده رهنک قانون اساسیسی ایله علی العاده قانونی آرهنده کی اختلاف مختلف صورته حل ایدلشد . ۱۸۵۰ پروسیا قانون اساسیسی مراقبه بی قطعیتله رد ایدردی . ۳۰ تشرین ثانی ۱۹۲۰ قانون اساسیسی ایسه بوخصوصده آز صریح و تضادلرله مالیدر . باویه راده حاکمک حق مراقبه سی صورت صریحه ده قبول ایدلشد (۱۴ آغستوس ۱۹۱۹ تشکیلات اساسیہ سنک ۷۳ نجی ماده سی) .

۲ — بر فده رهنک قانونیله فده رال قانون اساسیسی آرهنده کی اختلافده مراقبه قبول اولنور . فقط بوراده موضوع بحث اولان ، صلاحیتلرک محافظه سی مقصدیله مؤسس وفده رالیزم ایجابی بر مراقبه در .

۳ — فده رال قانون اساسیسی ایله ینه فده رال قانونلر آرهنده کی اختلافدر ، که اک مهمی بودر . ۱۹۱۹ سنه قدر تعقیب ایدیان نظریه همان اتفاقله قضائی مراقبه به مساعد ایدی : قبول ایدلشدی که قانونی تطبیق ایله مکلف اولان حاکم اونک هم شکل و همده محتواسی اعتباریله سختی تقدیر ایده بیلیر . بوخصوصده بالعموم حقوق عامه جیلر متفقدلر (۱۸۶۵ قونفره سنده Gneiss ک راپورینه مراجعت) . بو دوردده مخالف بر

نظريه ي مدافعه ايدن همان همان يالكز بيشوفدى (Bischof) . ۱۸۷۱ آلمان قانون اساسيسى بو خصوصه ساكتدر . (Laband) ، قانونلر نشر اولونمقله تشكيلات اساسيه تعلق ايدن نواقصدن تعارى ايتمش عد اولونا جقلىرندن ، بو خصوصه حاكملى حائر صلاحيت كورمه يور ؛ و بناء عليه قونترولك منعه قطعيله طرفدار بولونيور . فقط لاباندك دلائلى مايير (Mayer) وساژلى طرفندن رد اولوندى (Lehrbuch des Deutschen Staatslehre, ed. fran. t. II. page 631) . اجتهاد محاكمه كلنجه مخالفت بليور .

۱۹۱۹ دن ووايمار (Constitution de Weimar) قانون اساسيسندن برى مسئله چوق موضوع مناقشه در . حال حاضرده ، فرانسه وتوركيا ده اولدينى كى ، آلمانيا دهده بو خصوص حقوقشناسلرك نظر دقتى اهميته جلب ايتكمده در . ۱۹۱۹ تشكيلات اساسيه سنك انئاي احضارنده دوقتور آبلاس (Dr. Ab'as) مراقبه قضائيه ي قالديره رق ، برينه يوز رايخشتاغ اعضاسنك تقريرى اوزرينه تشكيلات اساسيه توافقي مسئله سنك تدقيقى ديوان عالي به حواله ايدلسنى تكليف ايتدى . دوقتور پرويس ايسه (Dr. Preuss) يكي آلمان ايمپراطورلنى تشكيلات اساسيه سى قاراقته رينك طائينامسى ديمك اولان بوتعديلاتى جرح ايتدى . وديدى كه « تشكيلات اساسيه ده صريح برقيد اولمديجه ، حاكمك وظيفه سى كنديدكندن تأسس ايدر . حقوق عامه عالمرينك اكثريتك نقطه نظرى ده بومر كزده در » ابلاس تعديلاتى رد اولوندى . وایمار قانون اساسيسى بو خصوصه احكام صريحه ي احتوا ايتمه مكله مناقشه برطرف ايديله مدى . دوقتور پرويسك طرفدارلى چوقدر . آنجق صريح برطرزده حاكمدن بو حق منع ايدليكي تقديرده دركه ، او بومراقبه حقنى استعمال ايده مز . تشكيلات اساسيه قانونى واضع قانونك كيفته تابع قالدقجه اوقانون هر درلو تأمينانندن محروم ديمكدر . بويوك حقوقشناس تريپل (Triepel) ديوركه : « حاكمرك حق مراقبه سى ، پارلمانتهر جمهوريتلرده مجلسه قارشى مدنى حريتلرك اك مهم محافظيدر . تشكيلات اساسيه توافقي مسئله سنى يكانه حل ايده جك مقام رايخشتاغ اولورسه ، اك مهم حقوق تشكيلات اساسيه نك تأمينانندن محروم قالا جقدر » . شيمدى ، قضائى مراقبه معارضلرينك نقطه نظرلرني ديكله يلم .

بونلر ، حقوقى برزمين اوزرنده طوتوناروق وایمار قانون اساسيسنك حاكمرك صلاحيتنى تعديل ايتمديكى قوتله سرد ايدرلر . ۱۰۲ نجى ماده يه نظراً حاكملى قوه

تشریعیه نك نفوذی آئنده درلر : « حاکم لر مستقل اولقله برابر ، قانونك امرندن ده خارجه چیقمازلر ». بوا دعا شایان تنقیددر ؛ زیرا مذکور ماده حاکم لر واضع قانونك امری آئنه دکل ، و فقط قانون یابان عضوک صلاحتی داخلنده اوله رق و صورت مشروعه ده وجوده کتیردیکی قانون قیمتی حائر بر متك امری آئنه قویار . ینه معارضلر دیورلرکه آلمان تشکیلات اساسیه قانونی اساساً کافی تدابیر احتیاطیه ایله مجهز اولدیغندن اوکا برده حاکم لرك مراقبه سی علاوه ایتك لزوم سزدر . آلمان قانون اساسی سنك ۷۰ نجی ماده سی ایمبراطورلق هیئت وکلاسنه رایخشتاغ طرفندن تصدیق ایدلمش قانونلر حقنده وه تو (Veto) حقنی استعمال صلاحیتی ویرم شد . اختلاف حالنده ره فهراندومه (Référéndum) مراجعت امکانی واردر . ایشته بومراجعت تشکیلات اساسیه مخالف قانونلره قارشی بر تحفظ تدبیریدر . دولنك رئیس ده تشکیلات اساسیه مخالف عد ایتدکجه بر قانونی موقع مرعیتدن آلیقویاییلر . نهایت باشقه بر تدبیر احتیاطی ده واردر : اقلیتده قالان قسم رایخشتاغك اوچده بر اعضاسنه بالغ اولورسه قانونك ایکی آی مدتله نشرینك تأخیرینی ؛ ومنتخب لرك یاریسی ده اتفاق ایتدیکلری تقدیرده بومدت ظرفده ره فهراندومه مراجعتی ایسته یه بیلیر (ماده ۷۳) .

شو حالده وایمار قانون اساسی سنك چوق قیمتی و مؤثر احتیاط تدبیرلری واردر . مع مافیه ، بومختلف تدابیر احتیاطیه نك استعمال ایدلمه مش اولماسی قانونك حسیات عامیه توافقنی افاده و بناء علیه حاکم بویه بر قانونه قارشی مراقبه صلاحیتی رفع ایدرمی ؟ مسئله منازع فیه در .

قضائی مراقبه نك مختلف بویوک دولتلرده کی طرز حلی بوندن عبارتدر اشبو مراقبه مؤسسه سی حقنده یوقاریدن بری قید ایتدیکمز معلومات عمومیه نك بزه بخش ایده جکی اقتدار مقایسه ایله مسئله یی تورکیه ده دها آبی تدقیق ایده بیله جکزر .

تورک جمهوریتنك ۲۰ نیسان ۱۹۲۴ تاریخلی تشکیلات اساسیه قانونی ، کن دیسیله غیرقابل تألیف بویوک ملت مجلسی قانونلریله ، تشکیلات اساسیه قانونندن مقدم اصدار ایدلمش بعضی مقررات حقنده تورک حاکمه inconstitutionnalité مسئله سی موضوع بحث ایتك حقنی ویررمی ؟ مسئله هم نظری و هم ده عملی جهتدن اهمیت مخصوصه یی حائر در . وقانون مذکورک بعضی ماده لرینك معناسیله قیمت حقوقیه لرینك تدقیقنی ایجاب

تورك حاكمى قوانيڭك تشكىلات اساسيه توافقى تقدير ايده بيايرى ؟ ۸۶۳

ايتديرر ، كه بومسئله نك حلى تورك حاكملىرىنك معروض قالدغنى مشكلا تى اورتەدن قالديره جقدر . حاكم صلاحيتنك نەدن عبارت اولدغنى ايجە بيلمەيدىر .

ديكر طرفدن ، كرك بالذات وطنداشلىر و كرك اونلرى محاكم حضورنده مدافعه ايدن اووقاتلىر صميميتله مربوط اولدقلىرى دولت مؤسسەلرينە قارشى اك اوفاقى بر فيكر تنقيده ، واك كوچوك بر ضمير سياسى بسلە مكسز بن بعض تشريعى احكامك قيمتلىرى حقنده اعتراض طريقلىرىنە مالك اولوب اولمادقلىرىنى بيلمەيدىر .

بو وضعيتده تورك حاكمى نه ياپا جقدر ؟ تشكىلات اساسيه مخالف اولدغنه قناعت كيتريدكى قانونلرى تطبيقى ؟ يوقسه حضورنده اقامه ايدىلىش بر دعوانك جريانى صره سنده احكامنى توقيفى ايده جكدر ؟ فقط بوتقديرده حاكمك كنديسى واضع قانونلرك مراقبى موقعنه قويماسى بالاخره مؤسف اختلافاتى مؤدى بر غيرتكشلك اولماز مى ؟

كوروليوركە تورك حقوق عامه سنك حلى اك عاجل بر مسئله سى قارشى سنده يز . بونك حلى تماماً آفاقى اولمالى و هر هانىكى باشدن صاومه بر نتيجه يه باغلانما ليدىر . عزيز و مقتدر تورك حقوق شناس آرقداشلىرىمك بو واديدە كى قيمتلى فيكرلرندن استفاده ايتمه مش اولسه يدم بو موضوعك تدقيقه كيريشمزدىم . آرقداشلىرىمك لطفاً ابدال ايتدكلىرى بو واقفانه معاونتلىرىنه خاصه عرض تشكر ايدرم .

مطالعاتمىزى وضوح تام ايله سرد ايتمك ايجون مسئله يى ايكنى به آرييورم :

۱ — تور كياده حاكمك اشبو مراقبه صلاحيتنه مانع اولان اسباب .

۲ — بو صلاحيت لهنده موجود دلائل .

[مابعدى وار]

حقوق عامه مدرسى

قرو زات

مترجمى

م . كمال الدين

